

Світлана Горова,

канд. наук із соц. комунікацій, ст. наук. співроб.,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Київ, Україна

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ У КОНТЕКСТІ ЗАДОВОЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ ОСОБИ

Розвиток нових інформаційних і комунікаційних технологій у наш час забезпечив доступ до інформаційних ресурсів усіх категорій громадян України, розкрив нові можливості та став стимулом для зростання соціальної активності членів суспільства, розвитку всіх сфер суспільного життя, його соціокомунікаційних властивостей і структур. У праці досліджується, як цей процес сприяє розкриттю творчих можливостей людей, забезпечує зростаючу життєздатність безпосередньо соціальних структур, проте потребує реагування сучасного суспільства на весь комплекс викликів, що ставить перед ним сьогодення.

Ключові слова: бібліотечні установи, соціальні комунікації, суспільство, глобальний інформаційний простір, інформаційні бази.

Електронні інформаційні технології, ставши найпродуктивнішим з усіх відомих до цього часу інструментом введення в суспільну практику необхідних інформаційних ресурсів, активізували, прискорили темпи процесу виробництва матеріальних і духовних благ, сприяли піднесенню до вимог сьогодення еволюції безпосередньо людини, розкриттю її можливостей та здібностей, обумовили творення нових соціальних спільностей. Водночас розвиток інформаційних ресурсів на всіх рівнях їх функціонування, створення обсягів інформації, з якими раніше ніколи не стикалася людська цивілізація, глобальна інформатизація та інтернет-технології обумовили не лише новий якісний рівень розвитку суспільства, а й породили численні проблеми зростання, розв'язання яких потребують реалії нового інформаційного суспільства. Ці реалії базуються на необхідності реалізації основоположних принципів сучасного суспільства: підвищення продуктивності праці в інформаційній сфері, удосконалення ефективності використання інформаційних ресурсів.

Розробленням питань з цієї проблематики займаються такі вітчизняні науковці, як О. Онищенко, Л. Дубровіна, В. Горовий та ін. Проте сучасний стрімкий розвиток інформаційного суспільства постійно дає новий

матеріал для науково-практичних узагальнень. Уперше у своїй історії наша цивілізація зіткнулася з проблемою наявності великих і дедалі більш зростаючих обсягів створюваних інформаційних ресурсів, що все більш складно піддаються виміру та ідентифікації. Розвиток глобалізаційних процесів на основі впровадження електронних інформаційних технологій забезпечив формування гігантських обсягів інформації, які використовуються в інтересах суспільного розвитку. Вони вже набули того рівня впливу, який дає змогу на базі сучасного знання, сучасного досвіду людства уникнути глухих кутів, безперспективних напрямів просування на шляху науково-технічного розвитку й соціальних експериментів, що можуть призвести до самознищення або ж соціального виродження. Ця база створює можливості для «творчого вибору закономірних способів змін» у всіх сферах життя, у тому числі й у виробничій сфері, «у прогностичному передбаченні напрямів розвитку», у дедалі більш глибокому проникненні у навколишню дійсність [1, с. 58–89].

При цьому, на переконання ряду українських дослідників, «зростання єдності, цілісності людства, утвердження колективності як його органічної властивості є однією з основних тенденцій загальноцивілізаційного процесу» [2, с. 8]. Технічні можливості доступу до глобальних інформаційних ресурсів створили унікальну соціально-психологічну ситуацію для людини, пов'язану з можливістю реального усвідомлення її як активної, діючої складової людської цивілізації; їй на практиці без раніше необхідних посередників дали змогу відчутти себе індивідуальною складовою в безмежному світі інформації.

Уже сьогодні загальноцивілізаційна база, у принципі, дає змогу глобальної інтеграції людських ресурсів.

Характерною особливістю сучасного впливу глобальних інформаційних ресурсів на політичну сферу життя суспільства є створення наднаціональних, наддержавних структур, спрямованих на координацію політичних процесів глобального рівня, розв'язання найскладніших міждержавних регіональних проблем світового значення на основі позитивного загальносуспільного досвіду, здобутків сучасної наукової думки. Вони також створюють нові можливості долучення до найвищих здобутків людського духу, духовно-ціннісних орієнтирів загальнолюдського масштабу дедалі більших мас населення Землі, залучення все більшої кількості осіб у процес розвитку високої моралі, духовно-ціннісних орієнтирів різних рівнів побутування, загальнокультурного розвитку, створення більш дієвих умов для зростання інтелектуальної спільності людства, інтелектуалізації всієї людської діяльності [2, с. 8–10].

При цьому безпосередньо гігантський обсяг інформаційних масивів сучасності містить у собі нерозв'язані ще проблеми для всієї системи користувачів – і на рівні держави та нації, і на рівні окремих соціальних структур у їхньому складі, а також на рівні окремих членів суспільства.

Насамперед при цьому треба зазначити слабку якість структуризації наявних інформаційних масивів, а отже, і серйозні недоліки в управлінні інформацією, що негативно впливає на якість використання інформаційних ресурсів. «Стрімке зростання обсягів продукуюваної людством інформації при відсутності загально визнаної концепції розвитку цього процесу, узгодженого уявлення про методи та форми структурування наявних ресурсів, багатомовність в Інтернеті, а також при застосуванні інших, відмінних від електронного, видів пошуку створює дедалі більш складні пошукові проблеми при наповненні вітчизняних інформаційних баз» [3, с. 245].

Цей недолік насамперед пояснюється використанням різноманітних форм фіксації інформації та слабким рівнем узгодження технологій використання друкованої інформації й інформації на електронних носіях. У бібліотечних установах, за наявності гібридних ресурсів¹, таке узгодження здійснюється на рівні каталогів та роботи довідково-бібліографічних підрозділів зі створення тематичних списків літератури на спеціальні замовлення [3, с. 221]. Однак такого роду інформація, до того ж нерідко неякісно анована видавцями, не дає достатнього уявлення про наявний зміст інформаційних ресурсів [4, с. 64], потребує додаткового ознайомлення потенційного користувача з конкретними виданнями для прийняття рішення стосовно їх практичного використання [5]. І якщо донедавна традиційні бібліотечні технології обслуговування передбачали роботу читача з книгою в читальних залах, а також ознайомлення з електронними ресурсами в бібліотеці, то прискорення темпів суспільного життя потребує розвитку технологій використання інформації на паперових носіях та електронних ресурсів для продуктивного використання у єдиному форматі.

О. Онищенко зазначає: «Сучасній бібліотеці не слід концентруватися на одному виді інформації – друкованій, книжковій, оскільки установа

¹ Негативна та дещо зверхня характеристика цього терміна зі сторони відомого дослідника в бібліотекознавчій сфері Я. Шрайберга, скоріше за все, свідчить про певну відірваність деяких теоретичних умовисновків від практики функціонування основної маси сучасних бібліотек (Шрайберг Я. Л. Современные тенденции развития библиотечно-информационных технологий. *Науч. и техн. б-ки*. 2002. № 1).

перетвориться на музей. Сьогодні всі книгозбірні мають справу з різноманітними ресурсами – рукописними, друкowanими на папері, на електронних носіях. У найближчій перспективі ці установи мають стати досвідченим “посередником” між майже безмежним потоком інформації і користувачем. Нині особлива роль відводиться інформації про інформацію, і завдання бібліотекаря в цій революції невпинно зростає» [6].

Треба зазначити, що оперування системою сучасних інформаційних ресурсів пов’язане з рядом інших проблем. Одна з них пов’язана саме з відсутністю в сучасному суспільстві практики продуктивної роботи з величезними обсягами інформації. Стрімке збільшення виробництва нової інформації у світі – у зв’язку з розвитком процесів глобальної інформатизації – загострює проблему якісного оброблення зростаючих її масивів.

Ускладнення відбору необхідної інформації з глобальних ресурсів обумовлюється також розвитком ринкових відносин в інформаційній сфері та зростаючого сегмента інформаційних продуктів і послуг, що реалізуються як товарна продукція зі зростаючою вартістю.

У загальних обсягах продукованих ресурсів при їх постійному зростанні дедалі складніше знайти якісну вузькоспеціальну інформацію. «Неупорядкованість, стихійність й екстенсивність розвитку мережі Інтернет спонукає кожного дослідника самостійно обстежувати інформаційне середовище або користуватися послугами інформаційних компаній, інфопосередників. Адже Інтернет – це нерозбірливе сховище інформації, значна частина якої є неточною, здубльованою або рекламною... Коли постає питання щодо доступу до високоякісної та достовірної, рецензованої, наукової інформації, багато користувачів потрапляють у складні ситуації» [4, с. 257]. При цьому йдеться саме про інформацію якісну. Однак на сучасному етапі розвитку продукування інформаційних ресурсів глобальний інформаційний простір переповнений низькопробною, неякісною інформацією, що дуже ускладнює пошуки якісних ресурсів. Значні обсяги неякісної інформації обумовлені:

- непрофесійністю (або ж недостатньою професійністю) виробників нової інформації, що прийшли в цю сферу виробництва на непрофесійному рівні в контексті розвитку інформатизації, забезпечення широкого доступу як до використання, так і продукування нової інформації;

- недотриманням (ігноруванням з тих чи інших причин) міжнародних стандартів на інформаційне виробництво;

- наявністю в інформаційному просторі шкідливої та ворожої українському суспільству інформації, введенням у нього дезінформації та інформації, пов’язаної з кібертероризмом.

Треба також мати на увазі, що глобальні інформаційні ресурси поділяються на оперативні й резервні. Останні використовуються не постійно, а час від часу. Відповідно, і рівень доступу до них може бути ускладненим. У сучасній практиці резервні інформаційні ресурси найчастіше можуть бути на паперових або ж інших неелектронних носіях, що ускладнює доступ до них. Водночас значення резервної інформації в певних критичних обставинах для суспільства може набувати значної актуальності.

Як уже зазначалося вище, глобальні інформаційні ресурси сьогодні характеризуються широкою різноманітністю, зокрема за способом фіксації. У цьому випадку важливим є те, що кожний зі способів фіксації – і на електронних носіях, і на папері, на кіноплівці чи в магнітозаписі тощо – має свою технологію творення та використання ресурсу. Приведення цих технологій до спільного електронного знаменника хоча і відбувається, однак потребує значних витрат коштів та часу, отже, поки що не може задовольняти суспільних запитів.

Окремо необхідно зупинитися на розвитку пошукових систем, інших механізмів навігації, характерних насамперед для електронних інформаційних ресурсів. Вони стали виходом у розв'язанні проблем тематичного пошуку інформації, у вимірі її кількісних характеристик, відслідковуванні деяких інших її параметрів. І на початковому етапі інформатизації, до кінця минулого століття та на початку нинішнього, ці рішення задовольняли потреби, що виникали.

Однак з виходом на передній план проблеми оперативного, ефективного використання нової інформації в інтересах розвитку сучасного суспільства, нейтралізації проблем, що виникають перед ним, при зростаючій необхідності прискорення втілення нової інформаційної енергії в суспільну діяльність знайдені технологічні рішення у сфері оброблення інформаційних масивів уже є недостатніми. Ідеться про необхідність удосконалення змістовного аналізу наявних ресурсів, аналіз якості підготовки інформаційних продуктів, вивчення можливостей розвитку їх і планування на базі використання цих можливостей майбутньої суспільної діяльності.

Сучасні пошукові системи, на жаль, не в змозі здійснювати ефективний пошук інформації в міждисциплінарній сфері її розвитку, якщо є потреба аналізу змісту нетотожної термінології, проведення аналогій у процесах подібних, але відображених термінологічно по-різному. Водночас напрями міждисциплінарних досліджень на сьогодні є дуже продуктивними при розв'язанні сучасних суспільних проблем у різних сферах діяльності.

Подібні проблеми виникають також під час намагання використати в інтересах власного суспільного розвитку культурного надбання інших

націй і народів, залучення до використання в інтересах власного розвитку інформаційних ресурсів, створених в умовах іншої культурної традиції, відмінної морфологічної побудови мовних конструкцій. Як справедливо зауважують сучасні дослідники, важливий і до кінця неусвідомлений на сьогодні в загальноцивілізаційному вимірі інтерес до розвитку національних мов, крім культурологічних, загальнодемократичних, гуманістичних, політичних мотивів, набуде й певного прагматичного значення. Він пов'язаний із зростаючим значенням творчої праці, що, як показує суспільна практика, завжди є найефективнішою в національному культурному середовищі з використанням виражальних засобів рідної мови.

Сучасні пошукові системи не можуть враховувати також і необхідного рівня узагальнення інформаційних ресурсів, розподілу ресурсів за масштабами використання для конкретних цілей.

Проблемним питанням при відборі із системи глобальних ресурсів є також розрізнення у її загальних обсягах потрібної інформації та шкідливої, неправдивої, особливо тієї, що є спеціально замаскованою під інформацію корисну й інноваційну. Така обставина є істотною з огляду на поширення сьогодні інформаційних війн і кібертероризму. Однак вона має істотне значення також і в процесі розвитку інформаційних обмінів на ринкових засадах.

Ця обставина є особливо важливою з огляду на те, що слабкість основних суб'єктів українського інформаційного ринку (особливо при розгляді його як українського сегмента міжнародного ринку інформації) приводить до активного входження в цей ринок зарубіжних учасників з набагато сильнішою матеріально-технічною базою, технологічними й фінансовими можливостями, ідеологією впливу на суспільні процеси в Україні, заснованою на власних інтересах. Значення ідеологічної складової зарубіжного впливу не лише на внутрішню структуру українського ринку, а й на механізми розвитку нашого суспільства в цілому, створення в ньому комфортних умов для просування всіх видів власних товарів і забезпечення вигідних умов придбання українських продуктів у нинішніх умовах зростає. При цьому національні інтереси диктують необхідність дотримання власних інтересів в інформаційних обмінах. Отже, з усіх багатоаспектних дискусій у середовищі дослідників, що стосується сфери інформаційних впливів, можна на сьогодні зробити один висновок: вплив глобальних процесів на будь-яку інформаційну базу є позитивним лише доти, доки сприяє творенню нової інформації в традиціях певної людської спільності, інформації, що відображає навколишню дійсність і сприяє її освоєнню в інтересах цієї спільності [1, с. 203].

Таким чином, і становлення українського ринку інформаційних послуг, і всі інші механізми інформаційних обмінів, що практикуються нині, мають розвиватися з урахуванням необхідних заходів, що забезпечують інформаційну безпеку нашого суспільства. Вони мають нейтралізувати можливі загрози існуванню та розвитку України, забезпечувати захист економічного й політичного суверенітету, власної соціокультурної ідентичності. При цьому зовнішня інформація асимілюється, перетворюється у внутрішню, у результаті чого розширюється внутрішня різноманітність системи, що, у свою чергу, робить її придатною сприймати ще більшу зовнішню різноманітність [7, с. 117].

У межах розвитку демократичного процесу також є важливим дотримання балансу між відкритістю інформації та суспільно необхідними обмеженнями на її поширення. У системі цих загроз на сьогодні найбільш істотними є ті, що відповідають меті підпорядкування інтересів націй і держав інтересам транснаціональних компаній, міжнародним терористичним угрупованням та іншим проблемно-орієнтованим наддержавним об'єднанням з глобальними амбіціями.

Іншою помітною вже сьогодні складовою частиною цих загроз є загроза національно-культурної уніфікації, за допомогою якої нейтралізується національна, професійна чи інша своєрідність розвитку, самоідентифікації. Така нейтралізація сприяє ліквідації можливого опору досягненню певних тактичних цілей провідних зарубіжних глобалізаторів і завдає шкоди загальносуспільному розвитку в цілому. За твердженням дослідників, «народження нового світового порядку базується не стільки на економічних трансформаціях, скільки на радикальних зсувах у духовній сфері. Ці зсуви базуються на комплексі проблем, нерідко досить далеких від безпосередньо інформаційних процесів, однак вони обов'язково відображаються в цих процесах і в цілому при некрітичному сприйнятті можуть створювати небезпеку для українського національного розвитку» [8, с. 256].

Відповідно до системи традиційних об'єктів враження, з точки зору нації чи держави, найбільш вразливими складовими інформаційної безпеки є: національна, економічна, політична, інформаційна, технічна, фізична, соціальна, військова, екологічна, ресурсна, продовольча, енергетична, фінансово-грошова, цінова, демографічна, пожежна, медична, психологічна, психічна, кримінальна [9, с. 10–11].

Як бачимо, комплексний вплив продукованих у світі інформаційних ресурсів на вітчизняну інформаційну основу розвитку суспільства обумовлює необхідність комплексної відповідної реакції. Таким чином,

у сфері організації сучасної вітчизняної реакції на розвиток глобального інформаційного простору формується відповідна ієрархія завдань. При цьому на рівні загальнодержавному національні інформаційні інтереси мають узгоджуватися з тими, що відповідають інтересам міжнародного розвитку, і враховувати підпорядковані інтереси системи власних соціальних структур.

Розвиток інформатизації в Україні та посилення глобального інформаційного тиску на національні інформаційні ресурси, конкретизація загроз, пов'язаних із застосуванням електронних інформаційних технологій, необхідність урешті-решт удосконалення процесів, необхідних для підвищення ефективності використання інформаційних ресурсів як основи інноваційного розвитку, сьогодні обумовлюють необхідність якісного вдосконалення інформаційної насиченості вітчизняного інформаційного простору, налагодження ефективних механізмів поповнення національного інформаційного ресурсу.

Сучасні інформаційні інтереси України з огляду на посилення глобальних впливів дедалі більшою мірою пов'язуються з організацією збереження в національних інтересах продуктів і технологій конкретної економічної значущості, із захистом нової суспільно значущої інформації наукового рівня організації як інформації найвищого рівня якості, що акумулює в собі інтелектуальне освоєння нових фактів та процесів громадського життя, необхідних для суспільного розвитку, з розв'язанням усієї системи проблем, пов'язаних з організацією інформаційної безпеки України [10]. І якщо на рівні законотворчому, нормотворчому формується, хоча й не з належною оперативністю, правова база для вироблення відповідної політики, то в системі інформаційних структур українського суспільства належна координація все ще відсутня.

Таким чином, доходимо висновку про необхідність, по-перше, в умовах зростаючих глобальних впливів формування широкої загальнодержавної системи інформаційних структур, що задовольняли б запити суспільства на актуальну для розвитку інформацію, сприяли б її ефективному використанню в країні та системі міжнародних обмінів, задовольняли б необхідні потреби в організації сучасної інформаційної безпеки; по-друге, про необхідність налагодження централізованого контролю і вироблення чіткої загальнонаціональної політики стосовно організації суспільно корисної інформаційної діяльності в Україні.

Задоволення цих потреб суспільства здійснюється трьома основними способами:

– виробництвом нової інформації, що відповідає напрямам суспільного

розвитку, введенням її в суспільний обіг через систему національних інформаційних комунікацій, представленням через систему міжнародних комунікацій на міжнародні інформаційні ринки, а також спрямуванням на комплектацію вітчизняних інформаційних баз, у тому числі й бібліотечних фондів;

– введенням у широкий суспільний обіг інформаційних ресурсів, що містяться у фондах бібліотечних, архівних установ, інших інформаційних баз і становлять національно-культурну духовну цінність, створену попередніми поколіннями українського народу та є системою важливих орієнтирів у сучасному національному розвитку;

– відбором необхідної в інтересах розвитку українського народу інформації з ресурсів глобального інформаційного простору.

При цьому якщо доставка нової інформації та інформації з наявних в Україні інформаційних баз відбувається через систему вітчизняних комунікацій і здійснюється відповідними інформаційними працівниками, орієнтованими на якісне інформаційне обслуговування (бібліотекарями, працівниками архівних установ, співробітниками аналітичних центрів чи фондів), то ресурси глобального інформаційного простору, за виключенням виконання певних договірних зобов'язань у рамках бізнес-проектів та здійснення зумисного впливу на інформаційний простір і бази України, несанкціонований нею, ці ресурси просто представлено користувачу. І відбір інформації покладається на нього.

Економічна ситуація в державі не сприяє створенню нових високопродуктивних інформаційних центрів. І водночас поза суспільною увагою тривалий час у період становлення нової Української держави в процесі розвитку інформатизації суспільства залишалися бібліотечні установи, які, власне, мають стати продуктивними інформаційними центрами сучасності.

При цьому бібліотечні установи відповідатимуть вимогам сьогодення, успішно виконуватимуть роль основних елементів інфраструктури з керування інфоресурсами суспільства за таких умов:

– коли їхня техніко-технологічна база забезпечуватиме можливість керування електронними потоками інформації;

– коли вони зможуть ефективно працювати в глобальному інформаційному просторі, відбираючи необхідну нашому суспільству інформацію;

– коли бібліотечні установи розпочнуть процес входження як повноправних суб'єктів на інформаційні ринки, що може мати для них не лише фінансове значення (адже ринок є хорошим індикатором будь-якої діяльності);

– коли бібліотечні установи як загальносуспільні інформаційні центри стануть також центрами передового досвіду, наукової думки, просвіти й освіти для категорій громадян, що долучаються до сучасних інформаційних технологій і вводять їх у свій спосіб життя [4, с. 220–221].

Варто також зауважити, що в новій своїй якості, як про це вже свідчить наявний досвід, бібліотечні установи набувають нових практичних можливостей, розширюють спектр своїх функцій, виходячи з можливостей електронних інформаційних технологій.

Характерною особливістю діяльності сучасних бібліотечних установ є продукування власних інформаційно-аналітичних ресурсів та інформаційно-аналітичних ресурсів у режимі «інформація про інформацію», що розкриває зміст бібліотечних фондів з актуальних проблем суспільної діяльності, зміст нових глобальних інформаційних ресурсів, пов'язаних із суспільно корисною проблематикою. Такі видання, що в концентрованій формі розповідають про нові інформаційні напрацювання, оснащено багатим довідковим матеріалом, сприяють удосконаленню використання інформаційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. *Горовий В. М.* Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства : монографія / В. М. Горювий ; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2005. – 297 с.

2. *Кремень В. Г.* Політична безпека України: концептуальні засоби та система забезпечення : монографія / В. Г. Кремень, І. Ф. Бінько, С. І. Головащенко. – Київ, 1998. – 92 с.

3. *Горовий В. М.* Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс : монографія / В. М. Горювий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2010. – 365 с.

4. *Добко Т. В.* Довідково-бібліографічна діяльність наукових бібліотек Національної академії наук України: становлення та розвиток (XX ст. – перше десятиліття XXI ст.) / Т. В. Добко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2013. – 376 с.

5. *Моргенштерн И. Г.* Общее библиографоведение / И. Г. Моргенштерн ; Челябин. гос. акад. культуры и искусств. – Ч., 2005. – 208 с.

6. Библиотеки в меняющемся мире / интервью акад. А. С. Онищенко ; записала Л. Таран // Зеркало недели. – 2011. – № 11. – С. 14.

7. *Афанасьев В. Г.* Социальная информация и управление обществом / В. Г. Афанасьев. – 2013. – 408 с.

8. Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2011. – 232 с.

9. *Тардаскіна Т. М.* Менеджмент інформаційної безпеки в галузі зв'язку / Т. М. Тардаскіна, В. Г. Кононович. – Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2010. – 268 с.

10. *Олійник О. В.* Політико-правові аспекти формування інформаційного суспільства суверенної і незалежної держави [Електронний ресурс] / О. В. Олійник, О. В. Соснін, Л. Є. Шиманський. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/book/Sosnin_2.htm. – Назва з екрана; Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій : монографія / О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик, Ю. М. Половинчак [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2011. – 160 с.; *Марутян Р.* Національні інформаційні ресурси як першооснова інформаційного суверенітету України / Р. Марутян. – Київ : Стилос, 2010. – 496 с.

References

1. Horovyi, V. M. (2005). Osoblyvosti rozvytku sotsialnykh informatsiynykh baz suchasnoho ukrainskoho suspilstva [Features of development of social information databases of modern Ukrainian society]. Kyiv [in Ukrainian].

2. Kremen, V. H., Binko, I. F., Holovashchenko, S. I. (1998). Politychna bezpeka Ukrainy: kontseptualni zasoby ta systema zabezpechennia [Political Security of Ukraine: Conceptual Means and Security System]. Kyiv [in Ukrainian].

3. Horovyi, V. M. (2010). Sotsialni informatsiini komunikatsii, yikh napovnennia i resurs [Social information communications, their content and resource]. Kyiv [in Ukrainian].

4. Dobko, T. V. (2013). Dovidkovo-bibliohrafichna diialnist naukovykh bibliotek Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy: stanovlennia ta rozvytok (XX st. – pershe desiatylittia XXI st.) [Reference and bibliographical activity of scientific libraries of the National Academy of Sciences of Ukraine: formation and development (XX century – first decade of XXI century)]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Morgenshtern, I. G. (2005). Obshchee bibliografovedenie [General bibliography studies]. Chelyabinsk [in Russian].

6. Taran, L. (2001). Biblioteki v meniaiushchemsia mire. Interviu akad. A. S. Onishchenko [Libraries in a changing world. Interview of Academician AS Onishchenko]. *Zerkalo nedeli – The Mirror of the Week*, no. 11, p. 14 [in Russian].

7. Afanasev, V. H. (2013). *Sotcialnaia informatsiia i upravlenie obshchestvom* [Social Information and Society Management] [in Russian].

8. Onyshchenko, O. S., Dubrovina, L. A., Horovyi, V. M. et al. (2011). *Intehratsiia Ukrainy u svitove spivtovarystvo v konteksti rozvytku biblioteknykh informatsiinykh tekhnolohii* [Integration of Ukraine into the world community in the context of the development of library information technologies]. Kyiv [in Ukrainian].

9. Tardaskina, T. M. (2011). *Menedzhment informatsiinoi bezpeky v haluzi zviazku* [Communication security management]. Odesa [in Ukrainian].

10. Oliinyk, O. V. *Polityko-pravovi aspekty formuvannia informatsiinoho suspilstva suverennoi i nezaleznoi derzhavy* [Political and legal aspects of the formation of an information society of a sovereign and independent state]. Retrieved from http://www.niss.gov.ua/book/Sosnin_2.htm [in Ukrainian]; Onyshchenko, O. S., Horovyi, V. M., Popyk, V. I., Polovynchak, Yu. M. et al. (2011). *Natsionalnyi informatsiinyi suverenitet u konteksti rozvytku novitnykh informatsiinykh tekhnolohii* [National information sovereignty in the context of the development of the latest information technologies]. Kyiv [in Ukrainian]; Marutian, R. (2011). *Natsionalni informatsiini resursy yak pershoosnova informatsiinoho suverenitetu Ukrainy* [National information resources as the primary basis for Ukraine information sovereignty]. Kyiv: Stylos [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.08.2019.

Svitlana Horova,

PhD (Social Communications), Senior Research,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
Kyiv, Ukraine

ORCID: 0000-0003-0151-0128

Development of Social Communications in the Context of Personal Information Needs

In our time development of new information and communication technologies has provided access of all categories of Ukrainian citizens to information resources, opened new opportunities and became an impetus for the growth of social activity of members of society, for the development of all spheres of public life, its socio-communication properties and structures. This process contributes to unlocking the creative potential

of people, ensuring the increasing vitality of the social structures themselves, but also requires the response of modern society to the full range of challenges that it faces today.

Electronic information technologies, becoming the most productive tool known to date for putting into practice the necessary information resources, have stepped up, accelerated the pace of material and spiritual goods production, helped to elevate the evolution of man to the requirements of nowadays, opening up his opportunities and abilities, new abilities and new social communities. At the same time, the development of information resources at all levels of their functioning, the creation of volumes of information which human civilization had been never encountered before, global computerization and Internet technologies have caused not only a new qualitative level of society development, but also created numerous problems of growth, whose solutions require realities of a new information society. These realities are based on the need to implement the basic principles of modern society: improving productivity in the information sphere, improving the efficiency of information resources using.

Keywords: library institutions, social communications, society, global information space, information bases.